

& si fiunt constante ipso matrimonio, sicuti est illa ex leg. quamvis, ff. soluta matt. & illa qua sit propter thori se parationem, & illa propter publicationem bonorum ipsius mariti. Præterea negari non potest quia saltem proper contrarias has doctorum attestaciones res hæc reddatur dubia. Porro in dubio prouintiam, est ut casset consuetudo & ius commune obserueretur. Ita in specie propè respondit Crat. in consil. 462. nu. 3. lib. 3. ius autem commune stat, quod promissio dotis restituenda, eueniens casu ipsius restitutionis, intelligitur etiam, quando dos constante ipso matrimonio restitui debet, sicuti in præcedenti argumen- to demonstrauimus. 13.

Terti obiectum, quod promissio restitutionis dotis & antifati facta a Do. Octavianus, restituenda & limitata fuit ad formam & modum statuti ciuitatis Alexandriæ sub rub. de solutione dotis post diuortium &c. Quod 31 quidem tamen inducit formam ex quo disponit aliquid fieri aliter quam iure communis sancitum est, sicuti post Ancharam Aretinum, Felinum, & alios nonnullos responderunt Decius in consil. 53. 1. nu. 1. & Franciscus Beccius in consil. 12. nu. 23. Quod vero statutum disponit contra ius commune, quo ad antifatum appetit, quia illud deberet esse aequaliter cum dote, & mortuo viro, ad mulierem reuertit, cuius contrarium disponit statutum. Et cum forma hac sit substantialis omnis actus corruit. Hoc argumentum vidi deductum à D. Aduocato partis aduersæ in allegatione que incipit. Promissio soluedi pag. 3. fac. 1. versi. corroboratur.

Respondet primò, statutum non disponere aliquid contra ius commune, sed cum eo conuenire: Cū eo iure sancitum sit, dotem vna cum augmento seu antifato esse restituendam mulieri præmortuo marito, vt diximus supra. Et licet statutum disponat solū hoc in casu restitutionis dotis & antifati, præmortente marito, attamen non excluditur, immo ad eandem rationem, vt si mulier possit se alere, includit alios supra in primo præmisso enumeratos casus, in quibus fit secundum ipsum ius eōe dotis & antifati restitutio. Id quod in 32 nūt & rubrica t̄ dicti statuti, ita scripta. De solutione dotis post diuortium. Verbum soluere significat dotis restitutionem qua sit mulieri constante matrimonio, vt in terminis responderunt Imola in consil. 100. nu. 2. in fine & Roman. in consil. 392. nu. 5. quos fecutus est Ripa in dicta. si constante nu. 96. ff. soluto matr. 33 Idem ostendit illud verbum t̄ diuortium quod generale esse intelligo, vt proprie significet separationem viuentium iugalum, l. 1. C. diuortio facto, qua sanè separatio apud Ethnicos erat proprie matrimonij dissolutio, apud nos vero, qui salvatoris nostri precepit obseruamus, sola horum separatio est, qua sit vel propter alterius ex coniugib[us] adulterium cap. gaudentis, de diuortijs, vel si unus alterius consensu religionem ingredia tur, Cap. ex publico de conuerso. cōiuga. Impropius vero significet solutionem matrimonij per mortem mariti, de qua postea habetur in nigro, seu in textu ipsius statuti. Ita quod veterne casus solutionis, f. matrimonij per mortem Viri, & separationis comprehendatur in statuto iuncta t̄ eius rubrica, sicuti similis in casu dicimus, quod si rubrica statuti generali hoc sermone cocepta sit. Quod filia dota non succedit in bonis maternis, attamen intelligitur, quod nec succedit in Pater- 35 nis. Cum verba illa generalia rubrica t̄ comprehendant virumque casu. Ita sane scribunt Castr. in consil. 83. Praefens casus nu. 4. versi. quartum statutum lib. 2. Corneus in consil. 67. nu. 1. lib. 1. Soc. Sen. in consil. 128. nu. 8. lib. 4. Iason in consil. 168. col. vlt. lib. 2. & Decius in l. 1. col. 3. ff. si certum peta. & in consil. 527. nu. 11. Quartò obiectum, quod & si admittimus heredes D. Octavianii teneri ad restitutionem dicti augumenti seu antefati, attamen hoc intelligitur quo ad antifatum

36 t̄ pro ea quantitate dotis, qua verè & realiter fuit numerata & tradita, auth. dos data. Cod. de donatio. ante nupt. Et ibidem glo. & docto. & glo. in §. hoc igitur in verbo, virum in auth. de aequal. dotis, qua scribit, qd si vxor t̄ non soluit dote promissam nihil ex pacto lucrat, si vero partem dotis soluit, pro parte lucratur donationem propter nuptias sive antifatum. §. illud quoque in auth. de non elig. secun. nube. & ibidem Angelus & leg. ex morte. in fine. C. de pactis dotis. Afflictus in dotis. 242. numero secundo, in fine & numero quarto, & ibidem in fine testatur, sic iudicasse consilium illud Neapolitanum. Et hoc maxime locum habare videtur pro antifato respectu illius summae crosonot. ducentum dotis, cuius solutionis dies veniat & pro ea fratres sponsæ fuerint constituti in mora.

Respondet, quod quando dos fuit promissa vele muliere, vel à mulieris patre, futuro marito, & maritus ipse concessit dilationem temporis, ad innumerandas & soluendas ipsam dotem, si casus eueniens restituenda dotis ipsi mulieri, eidem prestari & solvi debet ipsius dotis augmentum seu antifatum à marito ipsi mulieri promissum. Et hoc in casu locum non habent contradictiones Iustiniani in dicta t̄ auth. dos data. C. de donat. ante nuptias, & in dicto §. illud quoque in auth. de non elig. secun. nube. Ita decisum fuisse in consilio Neapolitanus testatur. Afflictus in decil. 333. & ibidem Vrfillus in additionibus refert eiusdem opinionis, fuisse Guidonem Papæ in decil. 274. & in consil. 19. li. 1. Neuiz. in lib. .... Sylva nuptia. nu. 74. & Boenū in q. 22. nume. 22. nume. 2. 1. & nu. 3. 9. & inquit Vrfillus in fine illius t̄a additionis, se ita aliquando obtinuisse; sic quoque fuisse ab eodem consilio Neapolitanus decisum testatur Gramma. in decil. 97. qui refert eandem opinionem probasse prædictum Guido. Papæ in q. 430. & in q. 565. qua postrema in decil. columnna quarta, versic. quarto, quia &c. ad rem scribit, quod quando termini solutionis dotis adiecti fuerint per patrem filia de consensu mariti, filia absente, non potuit nocere ipsi filia, si dote non soluta, eueniens casus, lucrandi ipsum dotis augmentum seu antifatum. Porro in casu nostro manifeste constat, fratres Dominae Hieronymæ præmissæ dicto Dom. Ioan. Ambrosio marito, sive dicto Domino Octavianu soluere crosonib[us] mille pro dote dictæ Dom. Hieronymæ, & re ipsa numeratos, fuisse sexcentum, pro alijs vero, mille & quatuor centum concessi fuerunt à dictis Domini Octavianu, & Ioan. Ambrosio, termini ad soluendum, & ea dilatione pendeant transigerunt doctissimi D. Octavianus, & Io. Ambrosius, cui ipse D. Octavianus cessit iura exigendi crosonis ducentum, quorum dies solutionis celarerat, & salvo iure consequenti antifatum, quam quidem summam receperunt ipse D. Io. Ambrosius, & D. Hieronyma eius vxor. Quo sit vt nulla ratione dicere nūc possint heredes dicti Domini Octavianii, D. Hieronyma non posse petere, & consequi dictum antifatum, ob id quod promissam dotem non soluerint, cum quia dilatio ad soluendum fuit data à dicto Domino Octavianu, & dom. Ioan. Ambrosio, tum etiam quia nullam admisit culpam D. Hieronyma, sed si qua fuit, illa commissa est à fratribus ipsius D. Hieronymæ, cum nullum afferre potuerunt detrinumentum.

Secunda est dubitatio, an prædicti D. Ambrosius & D. Hieronyma pro consequendo dicto testudo an 39 t̄ agere potuerint t̄ remedio cap. si per apparentem, in tit. de iudicijs in nouis constitutionibus, huius Dominij Mediolanensis. Et agere potuisse respondentum est, & si enim in ea promissione die 6. Augusti 1597. facta à Domino Octavianu erga Dominae Hieronymam simpliciter dictum fuerit, quod ipse

Consilium MCXXIV.

45

D. Octavianus eueniens casu restitutionis dotis, restituit eā vna cū antifato, attamen cum propter legis dispositionem intelligatur tam de casibus restitutions dotis constante matrimonio, quā soluto matrimonio, per mortē mariti, sicuti decē casus Enumerauitas in primo præmisso præcedens dubitationis, & cum auctoritate vnde decim. Doctorū demonstratum sit, in responsione ad primum argumētum partis aduersæ, promissionem restitutions dotis eueniens casu, quo debeat testiui intelligi etiam constante matrimonio, & in specie ita considerat. Imola in consil. 100. num. 3. quem & infra referam, sequitur dicendum quod tam vnu quā alter casus dicitur in promissione à D. Octaviano facta expelst, & ob id instrumentum ipsum promissio- nis esse exequendum, iuxta dictum casu, si per apparentem. Ita sanè simili in casu docuit Bart. in l. 1. in prin. off. de his, qua in testa delen. cum dixit stante t̄ statuto, quod instrumenta publica executioni mandentur, sicuti sententia, instrumentum dotis recepta à marito postulante muliere exequi poterit pro restitutions dotis, cuius nulla facta fuerat mentio in ipso instrumento contra heredes mariti præmortui, quia & si (vt dicitur) est in eo instrumento recepta dotis nihil dictum fuisse de ipsius dotis restitutio, attamen dispositione 41 iurius subintelligitur, quod ipse maritus promiserit restituere ipsam dotem eueniens casu restitutio. Bart. secuti sunt Baldus, Angelus Roma. & Imola in eadem l. 1. in fine ff. de his, qua in testa. dele. & alii nonnulli, quos refert & sequitur Gramma. in decil. 103. nu. 15. & his accedunt Alex. in consil. 126. n. 4. & alijs sequentibus li. 6. qui ad rem hanc est omnino videndus, Fran. Aret. in l. si testamento num. 2. ff. de vulga. & pupi subst. Felinus in cap. translato nu. 4. vers. sed contra de constit. & in cap. super questionum in prim. n. 3. ver. illud dicitur, de officio delega. Crotius in repet. l. qui Roma §. duo fratres nu. 5. 8. de verbo. oblig. Dec. in l. humanitatis nu. 7. in fin. C. de impub. & alii subst. & in consil. 507. nu. 6. & alii probat lo. Baptista Asinius in Tract. de executionibus §. 1. ca. p. 54 & capit. 55. & præter hos accedit Curtius junior in consil. 154. col. vlt. vers. sed vltra, qui nu. 12. refert & sequitur Alex. in dicto consil. 126. nu. 4. 5. & lib. 6. qui fortiori in casu respondit: nempe quod si statutum tribuit executionem instrumentis, in quibus debitor sit obligatus ad voluntatem creditoris aliquid dare vel facere, licet statutum disponsens de debitor obligato ad voluntatem creditoris, requirat quod specificē & formaliter fuerit dictum in instrumento ad voluntatem creditoris &c. si pro debitore isto intercedit fideiussor, & de eo in instrumento nō reperiatur expressum illud verbum 42 ad voluntatem, attamen tale t̄ instrumentum ita habebit executionem contra fideiussorem, sicuti contra debitorem principalem. Cum respectu fideiussoris virtutiter dicatur expressum. Ita enim (scribunt prædicti 43 doctores) qua dispositione legis t̄ sub intelliguntur, habentur ac si specificē expressa essent in ipso instrumento & actu. Quod autem præmissio facta à D. Octaviano de restituenda dote vna cum antifato, eueniens casu dotis restituenda, intelligantur etiam de casu restitutions dotis constante matrimonio, tanquam hoc sit de natura contractus dotis, egregie respondit Imola in consil. 103. num. 3. supra allegato.

Nec repugnat, quod in specie, & claris his terminis respondit Ancha. in consil. 1. 9. incipit Pluribus de eau- sis col. 1. vers. secundo, & fortius: Cum dixit instru- 44 mentum guarettigiatum, t̄ hoc est habens paratam executionem pro dotis restitutions in casu dotis restituenda non posse exequi pro restitutions dotis contante matrimonio. Nam respondet Ancharanum consti- tuere fundamentum in eo, quod restitutions dotis constante matrimonio, non sit restitutio verè & pro-

prie, & cuius casus raro eueniens, non fuit à marito & vxore consideratus, quod sanè fundamentum non est verum, ex iam dictis constat.

S V M M A R I V M.

- 1 Flumina triplices esse generis.
- 2 Flumen Aquonia agri Nouariensis non esse nauigabile.
- 3 Pactum sui natura esse nauigabile.
- 4 Flumen publicum dici perenne, contra priuatum. nu. 5.
- 6 Flumen priuatum, quæ ex fundo priuat. nu. 7.
- 8 Regalia flumina Principis esse.
- Flumina Regalia esse Principis.
- Flumina publica esse communia vicinis prædiorum.
- 10 Flumina priuata quoad proprietatem non esse Principis, sed quoad iurisdictionem.
- 11 Flumen priuato dominum quilibet uti ad libitum.
- 12 Proclamata Principis iubentis exhiberi privilegia aquæ ducenta, non venire ius ex priuato flumine.
- Aquæ ducenta ius, priuilegium non dici, & ideo non venit in proclaimata quo quis, tenetur exhibere priuilegium aquæ ducenta.
- 13 Titulum possessionis sua neminem ostendere neque Fis- co. numerō 14.
- Fiscum nil babere speciale nisi caneat.
- 15 Feudatarium teneri ostendere dicunt suum titulum.
- Titulum suum teneri ostendere feudatarium.
- 16 Clericum teneri Pontificis ostendere suum titulum.
- 17 Vectigal possidentem teneri ostendere titulum.
- Titulum Vectigalis quod exigit tenerique libet ostendere Principi.
- 18 Molendinum ducentem ex aquis publicis.
- Principis, teneri ipse ostendere titulum.
- Titulum aquar. publicarum, quibus quis ad Molendinum reteatur, teneri ostendere Principi.
- 19 Titulum nō cogi ostendere Principi Baronem qui domi- nium habent in Castris.
- Baronem nō cogi ostendere titulum Castri cum eius ha- bit proprietatem, sicut possessionem.
- 20 Titulum non cogi ostendere qui sine titulo tutus est ex temporis antiquitate.
- 22 Tempus immemorabile fundare intentionem nobilis qui vñs imperio sine titulo, & priuilegio.
- 23 Proclama quod quis teneat docere titulum, cur possi- deat, esse contra aquitatem. num. 2. 4.
- 25 Emphyteutam teneri ostendere bona domino directi.
- 26 Inobedientiam aduersus Principem esse delictum.
- 27 Fiscum teneri probare negatianam fundatam suum intentionem, vt quod quis non parturit proclamati.
- 28 Negatianam, quod quis non notificauerit iuxta.
- Proclama, probari inspectione scripturarum.
- Sententiam declaratoriam requiri, vt quis ipso iure dicatur puniendus, vt fendi priuatione vel emphyteusis.
- 30 Citationem per editum fieri cum persona non est certa.
- Citationem per editum concedi, cum difficile multitudinis nomina est scire.
- 32 Executionem tenere, licet non præcessorum declaratoria.
- Declaratoriam fieri etiam post executionem.
- 34 Prescriptiom viginti annorum tolli panarum exigen- darum, ins non precedente declaratoria.
- Declaratoria & sententia super panis ius tolli prescriptio- ne ann. 20.
- 35 Declaratoriam non requiri cum constat ex actis de contumacia.
- 36 Emphyteutam ob non solutum canonem posse expelli absque declaratoria.

- 38 Declaratoria non esse opus, vbi facta. Iudicis non est opus, vt in bonorum ablatione. Fisco obstat præscriptionem ann. viginti; vbi non apprehendit ius delatum. Præscriptionem viginti annorum obstat. Fisco agenti ad panam priuatis aquarum, que non apprehendit.

Initium à Domino.

CONSILIVM MCXXV.

Vbitatio nouè excitata à Fisco Regio aduersus Lumellenses dissoluti satis facile potest, præmittendo prius aliqua.

Præmitto itaque primùm, Flumina & triplices esse generis, Regalia, publica, & priuata. Regale Flumen illud est, quod est sui natura nauigabile, vel nauigabile factum, quod non est nauigabile. Et ibidem tradunt Isernia in ptn. Aluarot. n. 1. Præpos. col. 2. & Afflct. sic & Cassan. in commentarijs ad consuetad. Burgundia rubr. 13. titulo des Forest. §. 2. numero 5. Iason in l. quonimus num. 12. & ibidem Ripa numer. 14. Bosius in tracta. causarum criminalium in titulo de aquis, & fluminibus in princ. & Roland. in cons. 97. num. 5. lib. 3. Huiusmodi non esse flumen Aquonia, tñ de quo est controversia, certum est: cum plurimam manifestetur, non esse aliquo modo nauigabile. Non est facit nauigabile flumen Padi, quod ingreditur: Cum ipsum Padum tñ sui natura nauigabile etiam si non solum ipsa Aquonia, sed & aliud flumen ei simile deficeret. Flumen publicum tñ illud esse dicitur, quod per se est l. 1. §. fluminum. ff. de flum. & tradunt Alex. in cons. 194. col. 1. liber. 1. & alii relati à Rolando in d. cons. 97. num. 1. lib. 2. Hoc flumen Aquonia esse publicum dici potest ab ea parte, à qua incipit esse perenne. Flumen priuatum tñ dicitur illa aqua, quæ non est nisi, sed aliquando fluit, vt torres. 1. §. torres. ff. de flum.

6 Priuatum etiā tñ flumen dicitur aqua illa, quæ ortu habet in fundo priuati. aquam, & l. ex meo. ff. de seruit. rust. prædio. & l. Praes. C. de seruit. & aqua, qualia sunt stagna, & lacus. Ita declarauit in comment. de retin. poss. remedio 6. num. 64. post Capollam in tract. de seruit. rustico. prædio. ca. 4. Huius generis esse hoc flumen Aquonia tñ dici etiam potest; cum ortu habeat in fundo priuato agri Nouariensis, vt testatur Plotus in cons. 43. n. 1. & 2. cui tanquam Ciui Nouariensi & Conscio illius regionis adhibenda est fides.

Præmitto secundò, flumina hæc regalia, publica, & priuata vel in eo etiā differre, quod regalia tñ sunt Principis & domini illius regionis, & territorij, p. quod flumen ipsu regale fluit, sicut legitur in d. c. 1. §. flum. quæ sint regalia, & ibidē scribunt Isernia, Præpositus, Afflct. & reliqui. Et hinc fit, quod ex hoc flumine nemini permisum est ducere aqua, nisi Princeps ipse coedat l. quonimus ff. de flum. & ibid. Ripa n. 13. & n. 15 & Roland. in d. cons. 97. num. 5. lib. 2. qui alios refert. Quod quidem factum, & constitutum esse dicitur; quia nauigatio, quæ Reipub. maximè necessaria est impeditur. Ripam secutus sum in d. remedio 6. num. 54. Flumen vero publicat dicitur esse Ciuius, & prædia apud ea habentibus, communia l. fluminum ff. de dam. inf. & §. 1. in sit. de rerum diuis. & scribunt Iacobinus in inuestitura feudal. in verbo fluminibus n. 2. Iason, & Ripa in d. l. quonimus, ille nu. 71. iste num. 5. ff. de flum. & ego ipse in d. remedio 6. num. 55. Vnde sequitur, quod quilibet ex populo potest ex hoc flumine publico aquam ducere l. quonimus ff. de flum. & tradunt Ripa, & ego ipse ac alij supracitat. Et accedunt Corn.

in cons. 268. col. pen. lib. 4. & Roland. in d. cons. 97. 1. lib. 2. Quod quidem maximè procedit quod aqua ipsa in flum. reueretur, vt scribunt Bart. in d. l. quonimus n. 1. l. s. n. 13. Ripa nu. 17. & Roland. in d. cons. 97. n. 7. vers. aut non auertitur quos probavit in cons. 909. num. 29. libro 10. Et hoc quidem in. t. flumine nullum habet Princeps dominium, quod ad proprietatem, & si de in eo cōmissis, sicuti de perpetratis in terra, habet iurisdictionem, vt in specie declarando Signorolū in cons. 79. & Præpos. in c. 1. §. si quis de manu de conrouer. inuest. tradit. Bossius in tract. Caſarū Criminālum, in tit. de aquis & fluminibus n. 34. & idem scribit Iacob. de Sancto Giorgio, in inuestitura feudal. in verbo fluminibus nu. 3. iuncto n. 10. qui eiusdem sententia refert Angelum in l. insula. ff. de iudiciis. Et prædictos retulit, ac secutus sum in cons. 909. nu. 46. lib. 10.

11 Priuata autem flumina tñ sunt eorum, in quorum prædictis ortum habent; qui vti pro sui libito aquis illi vti poslunt, vel alii videntis concedere l. 1. §. si fossa. ff. de flumin. & l. 1. §. Stagnum, & §. lacus. ff. vt in publico flum. nauiga. liceat, & tradunt Capolla in tract. de seruit. rust. prædio c. 4. de aquædūctibus n. 28. Ripa in d. l. quonimus nu. 1. & ego ipse in Comment. de retin. poss. remedio 6. n. 64. & accedit Boer. in q. 352. n. 4. Idem est, quod aqua ingressa est fundū priuati, priuata eiusque propria, ita efficitur, vt nō modo ipse ea vti valeat pro lui fundi utilitate, sed etiam eam alio diuerte ad alterius cōmodum l. 1. §. illud habeo ff. de aqua quot, & astiu. & scribunt Baldus in l. aquam num. 1. C. de seruit. & aqua Boer. in d. q. 352. nu. 4. & alia ad rem scripsi in d. remedio 6. num. 89. & in consil. 909. numer. 38. lib. 10.

12 His sic præmissis, dicimus nunc Lumellenses quod ad aquas deriuatas à d. flum. Aquonia ad eorū prædia & Molédina non suffit comprehensos in eo edicto & proclamate ius, & mandato Excellentiss. Senatus promulgato anno 1542. Quod quilibet duorum mensium termino exhiberet iura & priuilegia ducendi aquas, & admisso, quod fuerint comprehensi, non tam illius edicti rationem habendam esse nunc contra harum aquarum possessores. Hæc vera sententia ita multis vix demonstratur.

13 Primò, Lumellenses suo iure tanquam domini possidet has aquas, vt supra in secundo præmisso probavi. At qui is, qui tñ suo iure possidet cuique lex nō resistit cogi nō potest ostendere suę possessionis titulum. Ergo Lumellenses, qui possident has aquas suo iure. Et quibus nulla lex resistit cogi nō poterat, nec nunc possumt suę possessionis titulum ostendere. Illa minor propositio probatur tex. leg. cogi C. de petitio. hæred. quo in loco Bart. & reliqui. Et resp. Corn. cōs. 313. n. 4. li. quod aetate aliquem ad ostendendū titulum suę possessionis est odiosu, & iuri cōi contrarium, eiusque correctorium.

14 Id quod locu habet ēt in fisco perente; cū in eo nihil sit speciale nisi iure cautum reperitur, l. item venit §. priuatorum ff. de petitio. hæred. vbi glo. & in claris terminis nostris si resp. Grāma. in cons. 9. n. 1. in Ciui libus, de quo statim dicemus. Nec hic repugnat quod resp. Roland. in cons. 89. n. 29. lib. 2. allegatus a præstatis. D. Aduocati Fisci Regij in suis allegationibus pa. 1. quia loquitur Roland. quando ipsi possessorum ius refert, sicuti in eo qui feudū possidet, quod possidere nō potest sine cōfessione Principis, quemadmodū affirmat Dec. in cōs. 61. n. 1. & 2. a Roland. allegatus. Hic enim vasallus, & tñ feudatarius, si requiratur a dño exhibere suę possessionis titulum, illu pducere debet, alioqui suo iure, & possessorum priuari potest. Est simile, quod dicimus, possidente beneficium Ecclesiasticu, & fine titulo habito a summo Pōtifice, vel Prælatu illius Ecclesia, possidere non potest, cogi exhibere suę poss. 16. possessorum titulum, alioq. priuatur ipso beneficio. Ita tradunt

dunt Soc. Sen. in tract. fallētarū reg. 430. fallen. 1. Ro- 24 mādasset fieri illud edictum, & proclamat quod alio- qui repugnat iuri communi & aequitati.

Quinto admisso etiam (circa veri præiudicium) anti- quos illos Lumellenses, qui prius vti cōperunt his aquis, habuisse aliquem titulum, & priuilegium à Principi- bus, & Ducibus illius etatis, attamen Lumellenses il- li, qui in humanis eo anno 1542, quo tempore editum fuit edictum & proclama, & multo magis Lumellen- ses, qui hac etate vivunt, erant suntque in valde pro- babilis ignorantis dicti iuris & priuilegij, vbi scilicet sit, & apud quem reperiatur, & successerunt in ius al- terius, iuxta l. qui in alterius ff. de reg. iuris. Et copiosè scripsi in commentarijs de præsumptionibus lib. 6. pre- sumpt. 23. n. 81. 12. At qui is rei possessor, qui proba- biliter, & iure ignorat, quo iure & titulo possideat, nō tenetur cogere non potest illud exhibere. Ergo nec antiqui illi Lumellenses, nec iij noui tenetur exhibere suę possessionis ius, & titulum. Illa minor argumenti propositio probatur egregia illa traditione doctorum, 25 qui scribunt, quod licet Emphyteuta tñ, vel feudata- riis teneatur ostendere domino directo prædia Emphyteus supposita, attamen tunc non tanetur, quan- do ipso Emphyteus ambulauit per manus multorum, ita quod noui ipse Emphyteuta habet probabilem, & iustum ignorantiam. Ita sane scribunt post alios à se relat. Afflctus in cap. 1. §. illud quoque num. 33. de prohib. feudi aliena, per Frider. Iacobin de Sancto Georgio in inuestitura feudali in verbo. Dictique va- sali promiserunt recognoscere num. 15. in fine Cate- lianus Cotta in memorial. in verbo Emphyteota in 1. 1. Natta in cons. 3. nu. 11. lib. 1. Roland. in cons. 66. nu. 9. & Aluartus Valascus in tract. de iure Emphyteo- tico q. vlt. num. 6.

Sexto admisso quoque (circa veri præiudicium) quod Lumellenses dici potuerint comprehensi in illo edi- cto, & proclamate anni 1542. ita quod fuerint obli- gati exhibere titulum suę possessionis; attamen non constat, nec probatum fuit a Fisco Regio, quod fue- rint inobedientes, sicuti probare tenebatur ipse Fiscus;

26 cum inobedientia tñ aduersus Principem suum sit de- licitum cap. 2. de maio. & obed. & in terminis nostris edi- cti, & proclamat facti à Princepe, quod possidens ostendat suę possessionis titulum, respon. Corti. in cōs. 313. nu. 3. lib. 4. Nec dicatur hanc esse negatiua nem- pè Lumellenses non exhibuisse titulum suę posses- sionis; quæ negatiua non est probanda à Fisco: sed affi- matum probari debuisse à Lumellensibus, quod sci- licet exhibuerint titulum iuxta l. secundam ff. de probat. Et incumbit (inquit Paulus) probatio qui dicit, nō 27 qui negat. Nam respondetur immo Fiscum tñ probare debuisse hanc negatiua. Cum in ea se fundet sicuti scribunt quamplurimi lunga serie relati ab Herculan- no in tract. quis teneatur probare negatiuum num. 2. Et dicitur probabilis per inspectionem auctorum iudi- cialium, nem pè ostendendo in actis illustris Magistra- tus Ordinarij in quibus reperiuntur exhibitiones titu- lorum, & priuilegiorum aliorum qui erant in pos- sessione ducenti aquas ex fluminibus, & tamen non re- periri descriptos illos Lumellenses. Ita sane negatiua 28 tñ probari possit affirmant per multi, quos refert Herculanus in dicto Tract. quis teneatur probare negatiuum num. 176.

Septimo admisso etiam (circa tam adhuc veri præ- iudicium) quod re ipsa, & cum effectu Lumellenses fue- rint inobedientes, atq; ita incident in pœnā in illo edi- cto, & proclamat comminat, attamen necessaria 29 fuit sententia declaratoria tñ, qua declararetur eos non exhibuisse aliqua iura & priuilegia, & ob id fuisse inobedientes, quemadmodum scribunt Salicetus, & alij in l. pen. C. comminationes Epistolas &c. Idem dicimus in alijs pñnis ipso iure, & facto contra aliquę crimi-